

há odměny (IV 2—3). Profesionální přetvářka i vulgární zištnost jsou v ní tak zakořeněny, že hrubé slůvko jí uklouzne i v okamžiku nejsladšího „zlatíčkování“, a naopak, i když vrcholí hádka o odměnu, mechanicky použije navyklého „zoloto“:

Už ja vas, *zolotyje*, razpečataju: buděťe znať! Ja vas tak po Moskve-to rasslavlju, čto stydno buděť v ljudi glaza pokazať! . . . Ach, ja dura, dura, dura, s kem svjazalas! Dame-to zvanijem, s činom . . . Ĥfu! Ĥfu! Ĥfu!

Těště se, jak vás roznesu. Tak vás proslavím, že se budete bát ukázat ve městě! Já husa, husa hloupá, že jsem se s nimi zahazovala. Dáma s takovým jménem a titulem! Fuj, fuj, fuj!

(*J. Vorel*)

Tím, že v českém textu vypadl tento nepatrný detail, stírá se zakořeněnost obou jazykových tváří, stávají se spíše něčím vnějším, a charakter Ustini Naumovny se ochuzuje.

Někdy je postava charakterizována celým komplexem sociálních i národních jazykových příznaků, který je produktem zvláštního historického vývoje a sociální struktury autorovy společnosti, a je proto nesmírně obtížné postavu jazykově nezkrasit při převodu do jiného jazyka. V Ostrovského Vlcích a ovcích je stará panna velkostatkářka Murzavecká charakterizována tím, že používá staromilných úsloví. Ta jí jazykově přiřazují k staromilným, patriarchálním vrstvám ruského venkova, ale ona sama si jimi chce dodávat zdání „lidovosti“. Pro překladatele je to neobyčejně obtížná situace. Český hovorový jazyk je prosycen spíše prvky z eticky dynamičtějšího a sociálně vyvinutějšího městského prostředí, a proto překladatel musel konzervativní rustikalismy nahradit jakýmsi neutrálními kolokvialismy.

Dobrá dramatik svou postavu charakterizuje zevnitř, její jazykový výraz je diktován charakterem, a ne naopak. Proto by také nebylo zdravé, aby se překladatel stal jakýmsi sběratelem jazykových zvláštností postav, takže jeho stylizace by měla vyplývat z jeho představy o charakteru postavy a o jejím vývoji. Role má také svou